

ENGAGERA UNGA i

FÖRENINGEN

En handbok av projektet
Unga har ordet

ÅUF & SÖU 2022

Innehållsförteckning

1. Hur får man nya medlemmar?	3
Öppenhet och tillgänglighet	
Lyft fördelarna med föreningsengagemang	
Möjliggör engagemang	
Punktinsatser och helhetsperspektiv	
Styrelseledd förening med aktiva medlemmar	
Verktyg för att motivera frivilliga	
2. Föreningskunskap	8
Börja från början	
Styrelsetestamente	
Tips för bättre möten	
Föreningsutveckling	
3. Kommunikation	12
Sociala medier	
4. Slutsatser av projektet	16
Hörande av unga	
Sammanfattning av enkätsvaren	
Utmaningar och lösningar	

1. Hur får man nya medlemmar?

Medelåldern i många traditionella ungdomsföreningar är idag rätt så hög och föreningarna frågar sig ofta hur man ska få nya medlemmar, speciellt ungdomar. Under coronapandemin har många föreningar haft mindre eller nästan ingen verksamhet. När de sedan har försökt starta upp verksamheten på nytt har det inte bara varit svårt att engagera ungdomar utan även att aktivera gamla medlemmar.

För att hjälpa föreningarna att locka ungdomar till verksamheten genomförde Åbolands Ungdomsförbund och Svenska Österbottens Ungdomsförbund år 2022 samarbetsprojektet Unga har ordet. Syftet med projektet var att hjälpa lokala föreningar i Österbotten och Åboland att ordna verksamhet för unga utgående från ungdomarnas egna önskemål.

Som ett resultat av projektet har vi sammanställt den här handboken med konkreta tips och råd för hur man engagerar föreningsaktiva och ungdomar i verksamheten, samt hur man kan göra det enklare och mera lockande att delta i föreningsverksamhet. Även om det är svårt att ge något enkelt svar på frågan om hur man får nya (och unga) medlemmar, så har vi i detta inledande kapitel försökt samla kunskap som det är bra att utgå ifrån för att kunna locka både yngre och äldre medlemmar till föreningen.

Öppenhet och tillgänglighet

I de flesta föreningar säger man att alla intresserade är välkomna med för att ta del av verksamheten, men ibland lämnar det tyvärr vid tomma ord. Vad behöver man tänka på för att förverkliga det i praktiken?

Tänk på:

- Hur informerar ni om föreningens verksamhet till allmänheten/medlemmarna? Vilka kanaler använder ni, hur uttrycker ni er, vad är budskapet?
- Kan utomstående utan kunskap om föreningen snabbt och enkelt hitta information och förstå vad det handlar om, när och hur verksamheten genomförs?
- Har alla möjlighet att delta på samma villkor? Finns det till exempel rullstolsramp och tillgängliga toaletter i lokalen? Erbjuder ni alternativ för personer med specialdieter?
- Hur välkomnas nya medlemmar eller deltagare? Hälsar ni och presenterar er? Kommer ni ihåg att tacka deltagare och frivilliga för deras insats?
- Har alla samma möjlighet att delta och påverka verksamheten oavsett kön, ålder och roll i föreningen? Välkomnas personer som bryter mot normerna?
- Vad är er inställning till att testa nya verksamhetsidéer? Gör ni som ni alltid har gjort eller vågar ni testa på något nytt?

Tips!

På SÖU:s hemsida, sou.fi, finns en flyer att ladda ner med råd om hur man skapar en jämställd förening där alla är välkomna.

Lyft fördelarna med föreningsengagemang

Det finns många fördelar med att engagera sig i en förening, allt från social gemenskap till att lära sig något nytt och ha möjlighet att skapa något tillsammans med andra. Vikten av föreningarnas roll blev speciellt påtaglig under coronapandemin då verksamheten var begränsad och många isolerades och blev ensamma.

För att locka nya deltagare eller medlemmar till föreningen är det bra att lyfta fram fördelarna med föreningslivet. Det är få som blir inspirerade att gå med i en förening om det till exempel efterlyses nya styrelsemedlemmar med motiveringen att de gamla är trötta på arbetet och vill sluta. Fundera istället på vad engagemanget i föreningen ger dig och hur ni kan förmedla det till nya potentiella medlemmar på ett attraktivt sätt.

Exempel på fördelar med föreningslivet:

- Social gemenskap och sammanhang.
- Nya vänner och bekanta.
- Möjlighet att lära sig något nytt eller förverkliga sig själv.
- Man får jobba med något man verkligen brinner för.
- Enkelt sätt att påverka och utveckla sin närmiljö och sitt lokalsamhälle.
- Möjlighet att skapa och genomföra något tillsammans med andra.
- Stora projekt kan genomföras med mindre medel tack vare frivilligarbete.
- Vägen från idé till utförande är ofta kort.
- Enkelt att genomföra medlemmarnas egna idéer och önskemål.
- Ofta snabb och enkel beslutsprocess i jämförelse med till exempel kommunala- eller statliga beslut (vilket speciellt kunde locka unga som ofta vill se snabb förändring).
- Utvecklar bland annat ledarskap, kommunikation och samarbete.
- Bra erfarenhet och grund för arbetslivet då det bland annat ger social kunskap och erfarenhet av hur man jobbar tillsammans, fattar demokratiska beslut och genomför projekt.

Möjliggör engagemang

Oavsett vad orsaken till föreningsengagemanget är, så är det viktigt att det ger mer än vad det tar. Om insatsen är större än behållningen finns det ingen som vill fortsätta att engagera sig i föreningen. Hur kan man då göra det enklare och mer givande att delta och engagera sig i en förening?

Punktinsatser och helhetsperspektiv

I dagens snabbt föränderliga samhälle är det få som vill binda upp sig för en längre tid. Istället vill de flesta kunna välja att ta del av det man själv är intresserad av eller göra punktinsatser för det man brinner för. Även om det fortfarande finns eldsjälarna som lägger många år av sin fritid på att engagera sig i en förening, så är det inte alla som vill göra det. Livstids engagemang ska inte heller vara ett krav för att man ska kunna delta.

Föreningsverksamheten behöver vara anpassad för medlemmarna och erbjuda möjligheten att göra punktinsatser och ta del av enskilda evenemang. Det här är speciellt viktigt för att kunna engagera ungdomar i föreningsverksamheten eftersom de sällan vill binda upp sig med medlemskap för en längre tid. Detta framkommer bland annat i en enkät utförd av projektet Ung i förening. Svaren från enkäten visar

att en av de viktigaste saker unga som inte är medlemmar i en förening saknar är möjligheten att prova på verksamheten före man blir medlem.

Samtidigt är det viktigt att åtminstone någon i föreningen har en helhetsbild och långtidsperspektiv på verksamheten. Annars kan det leda till att man upprepar misstag och att viktiga saker glöms bort, vilket kan påverka verksamheten negativt. Helhetsbilden och långtidsperspektivet finns ofta i föreningens styrelse och nedtecknat i föreningens verksamhetsberättelser och historiker.

Styrelseledd förening med aktiva medlemmar

Många föreningar drivs av ett fåtal engagerade personer som i princip genomför all verksamhet själva, ofta är det frågan om styrelsen eller bara en del av den. Det här systemet kan fungera så länge arbetsbördan är rimlig och orken och lusten finns hos de aktiva. Men för att alla ska orka i längden och flera känna sig delaktiga i verksamheten, är det bra att försöka dela på arbetsbördan både inom styrelsen och utanför den.

Alla föreningsaktiva varken behöver, kan eller vill sitta i föreningens styrelse men alla kan ändå bidra till verksamheten. Speciellt unga är ofta tveksamma till att gå med i en styrelse på grund av det ansvar och administration som ofta kommer med uppdraget. Ansvar för fastigheter, ekonomin och bidragsansökningar kan lätt ta kål på engagemanget om det inte hör till de frågor som man själv brinner för.

En del föreningar har därför valt att utöver styrelsen tillsätta utskott eller kommittéer som fokuserar på enskilda frågor. I exempelvis ett ungdomsutskott eller en evenemangskommitté kan deltagarna helt fokusera på sitt specialområde utan att behöva ta ansvar för verksamheten i övrigt. Även lösare sammanslutningar som grupper för renoveringsprojekt, servering, funktionärer och ordningsvakter är bra sätt att sprida ansvaret och öka möjligheten för fler att bidra med något.

För att öka kontakten till lokalsamhället och personer som inte är aktiva i föreningen är det bra att också ge allmänheten möjlighet att påverka verksamheten. Det kan till exempel göras genom enkäter som delas ut i postlådor eller omröstningar på sociala medier. Det kan handla om att man efterlyser verksamhetsidéer eller låter medlemmarna rösta om något så enkelt som vilken färg man ska måla föreningshuset. Att bjuda in till fysiska diskussionsmöten om byns eller föreningens utveckling är också bra sätt att öka kontakten till allmänheten. Om byborna känner sig delaktiga i föreningen och dess verksamhet är tröskeln också lägre för dem att själva delta i den.

Verktyg för att motivera frivilliga

Aron Schoug Öhman forskar om föreningar och engagemang och han har bland annat skrivit boken "Motivera ideella - om ledarskap, människors behov och drivkrafter" (2018). Han menar att man borde fokusera på att skapa goda förutsättningar för engagemang så att människor kan, vill och orkar engagera sig. Schoug Öhman utgår från självbestämmandeteorin som innebär att för att vi ska uppleva en stark inre motivation måste våra grundläggande psykologiska behov vara tillfredsställda. Dessa är behoven av samhörighet, kompetens och autonomi.

- **Samhörighet.** Det är viktigt att medlemmar i en förening känner samhörighet med varandra för att vara motiverade. Det underlättas av ett varmt bemötande, ett aktivt lyssnande och bekräftelse från de andra. Fast man har olika åsikter om hur man ska besluta så är det viktigt att man kan lyssna på de andra och visa att man verkligen hör dem trots att man inte själv håller med. Tydliga roller är också viktigt för att stärka den gemensamma identiteten.
- **Kompetens.** Om det finns tydliga ramar och mål så vet man vad som förväntas av en och man känner sig mer kompetent. Oavsett om man innehar en ledarposition eller inte är det okej att sätta relativt höga förväntningar på sina medlemmar eftersom det visar att man tror på att de klarar av sina uppgifter och på deras förmågor. Tillgång till resurser och material gör också att man känner sig mer kompetent. Sedan är alla människor olika och det är bra att ta tillvara på folks starka sidor. Kom också ihåg att ge positiv feedback!
- **Autonomi.** Det handlar till stor del om att känna att man kan styra sitt arbetssätt. Uppmuntra initiativ och tydliggör arbetets syfte, då skapas en större förståelse för varför man gör något. Ge valmöjligheter i uppgifterna och välkomna också kritiska synpunkter. Tänk på hur ni uttrycker er. Genom att säga "Det här är viktigt för föreningen" så skapas en helt annan känsla än om man säger "Vi måste göra det här".

De tre behoven kan tillfredsställas i olika sammanhang i en persons liv, till exempel kompetens på jobbet, samhörighet i familjelivet och autonomi i samband med utövandet av en hobby. Det bästa för motivationen är dock att de tre behoven tillfredsställs i alla de sammanhang personen befinner sig i.

Om någon i föreningen inte alls verkar vara engagerad, fundera över om det kan bero på att ett eller flera av dessa behov inte är uppfyllda. Vad kan man göra för att uppfylla dem?

2. Föreningskunskap

Medlemmarna i en förening har ofta olika bakgrund, kunskap och erfarenhet av föreningsverksamhet. För att arbetet i föreningen, och speciellt styrelsen, ska fungera så bra som möjligt är det viktigt att alla som är involverade har åtminstone en grundkunskap om hur föreningsarbetet fungerar och vem som gör vad. Därför har vi i detta kapitel samlat grundinformation om föreningskunskap och några tips och råd för att underlätta föreningsarbetet.

Börja från början

Före man börjar utbilda styrelsemedlemmarna eller andra aktiva medlemmar i föreningskunskap och möteteknik är det bra gå igenom grunderna i föreningen och de rutiner som finns. Tag inte saker för givet, alla känner inte till föreningshusets hela historia eller hur sopsorteringen fungerar. Inkludera!

Fundera på följande:

- Vet alla i styrelsen varandras namn och roller med tillhörande uppgifter? Hittar medlemmarna infon till pappers eller på föreningens hemsida?
- Känner alla aktiva till föreningens rutiner?
- Vem har nycklar till föreningshuset? Hur ska man göra när man öppnar och stänger?
- Hur fungerar uppvärmningssystemet? När behöver man påbörja uppvärmningen inför ett evenemang?
- Vilka rutiner finns det i köket? Var förvaras olika saker och hur fungerar apparater och teknik?
- Finns det en årsklocka för verksamheten? När planeras verksamheten och finns det möjlighet att ändra den efteråt och komma med spontana verksamhetsidéer?
- Hur ordnar man ett evenemang? Behöver man söka pengar? Finns det ett ledigt utrymme för det valda datumet, krockar det med något annat? Vem kan fixa mat?
- Finns det tyst kunskap i föreningen som gamla medlemmar tar för givet?

Tips!

På Svenska folkskolans vänners sajt Föreningsresursen (foreningsresursen.fi) finns bland annat texten "Föreningskunskap på fem minuter" som kort och tydligt förklarar de viktigaste begreppen i föreningen, från styrelsen och möten till medlemsregister och verksamhetsplaner. På sajten finns också fördjupande texter i föreningskunskap om bland annat styrelsens uppgifter, hur man skriver protokoll och sköter föreningens ekonomi.

Styrelsetestamente

Ett sätt att undvika tyst kunskap och att se till att åtminstone alla i styrelsen känner till vilka uppgifter som hör till vem är att använda sig av styrelsetestamenten. Ett styrelsetestamente är ett dokument som förklarar vilka uppgifter som hör till en förening, styrelsen eller enskilda styrelseposter och det underlättar överlåtandet av uppgifter i en förening.

I styrelsetestamentet beskriver föregångaren skriftligt uppdraget, ansvarsområden, befogenheter, specifika uppgifter och annan information som är viktiga att känna till för efterträdaren. Testamentet ska ses som ett levande dokument som med tiden byggs på med ny relevant information, medan inaktuell information raderas. Ju mer detaljerat testamentet är desto lättare och tryggare är det för efterträdaren att axla den nya rollen. Med ett välgjort styrelsetestamente är det också lättare att hitta rätt person till posten och att beskriva uppdraget för den.

Exempel på punkter att inkludera i ett styrelsetestamente:

- Huvudsakliga ansvarsområden.
- Regelbundna uppgifter som återkommer med jämna mellanrum t.ex. månadsvis.
- Sporadiska uppgifter som uppkommer mer sällan.
- Oavslutade uppgifter som det är viktigt att avsluta.
- Lärdomar av tidigare misstag eller rutiner som underlättat uppdraget.
- Kontaktuppgifter till personer på kommunen, myndigheter, försäkringsbolag, sponsorer, finansiärer, leverantörer och samarbetsparter som du skött kontakten till.
- Lösenord till hemsida, myndigheter, finansiärers ansökningsprogram m.m.
- Visioner, planer och idéer som ännu inte hunnit förverkligas.
- Årsklocka över när de viktigaste uppgifterna ska göras under året.

Testamentet förvaras så att det finns tillgängligt inom styrelsen, till exempel tillsammans med styrelseprotokollen eller arkiverat på ett ställe som enbart styrelsen har tillgång till. Testamenten kan förvaras digitalt eller fysiskt. Eftersom det kan finnas konfidentiella uppgifter i testamentet bör det inte vara tillgängligt för utomstående. En modell för ett styrelsetestamente finns att ladda ner på SÖU:s hemsida, sou.fi.

Tips för bättre möten

Möten kan ofta uppfattas som tråkiga och långa, men det måste de inte vara. Det är okej att testa alternativ och hitta på system som fungerar för just er förening. Även om mötestekniken har en viktig roll genom att strukturera och effektivisera möten finns det många sätt att göra det roligare och mer givande för deltagarna. Kanske det är vettigt att ha vissa möten på distans istället för fysiskt? Eller att variera var de fysiska mötena hålls.

Tänk på att:

- **Ha en plan med mötet.** Är orsaken att medlemmar ska informeras, är det en viss fråga som behöver lösas eller beslut som ska fattas? Är rätt personer informerade om att mötet hålls, samt var och när?
- **Strukturera det interna arbetet.** Använd årsklocka och var tydlig med vem som gör vad. Vem kallar till mötet, vem skriver föredragningslista, vem ser till att punkterna behandlas under mötet och vem skriver protokoll? Kom också ihåg att bestämma vem som ska verkställa besluten, annars är det lätt hänt att sakerna blir ogjorda.
- **Fundera över tidsanvändningen.** Börja med de viktigaste sakerna först och låt dem ta lite extra tid medan folk har ork. Testa att sätta en viss tidsgräns och allt som inte hinns med så får vänta tills nästa möte. Det tar ofta en stund före möten börjar då många vill småprata först, vilket kan vara frustrerande för de som har endast lite tid att spela med. Kanske alla som vill småprata kan komma en halvtimme tidigare och så kör mötet igång exakt den tid som är planerad?
- **Fundera över vem det är som pratar under mötena.** Är det bara ordförande som betar av föredragningslistan eller bidrar alla till behandlingen av punkterna? Får och kan alla komma till tals?
- **Behöver ni mötas runt ett bord?** Ibland uppstår de bästa idéerna och diskussionerna när man gör något tillsammans. Kanske kan man fundera över verksamhetsplanen när man skalar potatis till föreningsfesten eller målar lokalen?
- **Servering höjer alltid stämningen.**
- **Gemensamma aktiviteter utanför styrelserummet är också viktigt.** Att sitta med i en styrelse ska kännas givande och då kan det vara bra att ibland göra aktiviteter bara med styrelsen eller andra aktiva utanför mötesrummen.

Föreningsutveckling

Det finns många olika metoder och verktyg som man kan använda sig av för att utveckla föreningsverksamheten. Genom att testa olika verktyg för föreningsutveckling kan man bland annat skapa struktur för styrelsearbetet, förbättra kommunikationen och utveckla möjligheterna för engagemang i föreningen.

För dem som vill göra något konkret tillsammans med styrelsen för att utveckla engagemanget så finns det till exempel flera verktygsdukar att använda sig av. Verktygen består i första hand av olika frågeställningar som gruppen sedan får diskutera och ta ställning till. De är redskap på vägen för att underlätta föreningsarbetet. Med ett konkret underlag och tydliga modeller är det lättare att komma vidare i föreningsverksamheten. Exempelvis kan man istället för ett vanligt månadsmöte ordna en workshop med någon av dessa verktygsdukar som underlag.

Användbara verktyg för föreningsutveckling:

- **Projektet FöreningsKICK** (2016–2018) (allegroink.fi/foreningar) har utvecklat en verktygsduk som hjälper föreningar att strukturera sin verksamhet och att göra upp tydliga planer för vidareutveckling. Fokus ligger på föreningens strategi, verksamhetsplan samt intern och extern kommunikation. Materialet går att ladda ned och printa ut. Det finns också instruktionsvideor för hur man använder verktyget.
- **Projekthelheten TALKO** (2019–2021) (talkoosterbotten.fi) består av flera verktyg med olika fokus.
  - TALKO Österbotten: Struktur och ansvarsfördelning, medlemmar, strategiarbete och kommunikation.
  - TALKO Höga Kusten: Ungas delaktighet.
  - TALKO Lappland: Treparsamverkan.
  - TALKO Polaris: Skapa Engagemang.

3. Kommunikation

Bra kommunikation är A och O för både smidig föreningsverksamhet och för att locka nya medlemmar. När den interna kommunikationen fungerar vet alla vem som ska göra vad, när och hur. Den externa kommunikationen är minst lika viktig, med hjälp av den når man inte bara ut med information om verksamheten utan den bidrar också till bilden av föreningen.

Bristande eller ingen information kan skapa okunskap, dålig motivation, rykten, felaktiga uppgifter och på lång sikt sviktande verksamhet. Att skicka ut medlemsbrev med bifogad medlemsavgift är ett säkert sätt att nå ut till alla sina medlemmar, men hur når man de som inte redan är medlemmar? Hur lyckas man med god kommunikation både internt och externt?

Tänk på:

- Vilka kommunikationskanaler använder ni och varför? Är de respektive kanalerna bäst för just det ändamålet? Jämför vilken information ni sprider på Facebook, Instagram, via e-post, WhatsApp, fysiska medlemsbrev, flyers eller posters, på föreningens hemsida, via telefonsamtal, fysiska träffar osv.
- Var finns de som ni vill nå? Vilken är den bästa informationskanalen för respektive målgrupp?
- Vilken bild av föreningen vill ni ge i olika sammanhang?
- Får alla berörda info på ett sätt så att de verkligen kan ta del av den?
- Skriv kort och koncist, men var personlig och engagerande.
- Det första intrycket är viktigt. Glöm inte bort att lägga lite tid på utseendet för inlägg på sociala medier, e-postutskick och föreningsbrev.

Tips!

Canva är en plattform där man lätt kan skapa affischer eller inlägg för social media. Det är gratis att skapa ett konto och basfunktionerna som ingår i gratisversionen räcker långt. Alla bakgrunder och bilder som finns där får användas och spridas, man behöver alltså inte vara orolig över att man bryter mot upphovsrätten.

En fråga som ofta dyker upp är var och hur man ska informera. Oavsett vilken kanal man väljer att använda är det viktigt att hålla den uppdaterad. Många föreningar uppdaterar idag hellre sina konton på sociala medier än sin hemsida, eftersom det ofta går snabbare och når flera. Men om föreningen har en hemsida är det viktigt att också hålla informationen på den uppdaterad. Om någon googlar föreningen och kommer till en hemsida med föråldrad information sjunker intresset snabbt för föreningen. På hemsidan kan man med fördel informera om saker som ändrar mer sällan, som styrelsens uppsättning, föreningens historia och lokaler, medan man kan hänvisa till sociala medier för mer aktuell info om föreningens verksamhet och evenemang.

En enkät som utförts av projektet Ung i förening visar att unga främst söker information om föreningar från den egna umgängeskretsen och internet, i första hand via google eller föreningens hemsida snarare än social media. Om de unga sedan väljer att följa en förening på sociala medier får de i fortsättningen info om dess verksamhet där utan att aktivt behöva söka upp den själv. Också den enkät som vi har använt inom projektet Unga har ordet visar att över hälften av de unga som svarade hade hört om föreningens evenemang via en kompis. Många hade också fått information via sociala medier och i skolan.

Sociala medier

I dag är sociala medier ett ypperligt sätt att förmedla information och marknadsföra både föreningen och dess verksamhet, men det är också lätt att man försvinner i mängden om man inte har en plan med kommunikationen. Facebook är ett enkelt verktyg för att nå användare från 25–30 års ålder uppåt medan yngre användare finns främst på Instagram. Många tonåringar och unga vuxna använder också Tiktok.

Som förening behöver man inte finnas på alla kanaler, men det lönar sig att upprätthålla de kanaler man har. Inläggen behöver inte alltid vara väldigt genomtänkta, men att ofta uppdatera något smått och sådant som sker bakom kulisserna väcker intresse och gör att folk kommer ihåg föreningen och är mer benägna att delta i verksamheten.

Bilder och videor på människor och verksamhet engagerar mer än bara text om kommande evenemang. Kanske kan någon vara utnämnd att dokumentera det som sker bakom kulisserna under revyn eller talkot? Hur många klädbyten kan det behövas, eller i hur eländigt skick var egentligen krattan som användes på talkot? Använd gärna händelserna på Instagram för att skapa interaktion genom exempelvis frågesport, omröstningar och frågestunder.

I samband med uppdateringen av sociala medier lönar det sig att tänka på tydligheten. Undvik svårt språk, se till att det är god kontrast mellan text och bakgrundsfärg så att det är läsbart och skriv kort och koncist. När man gör ett inlägg i föreningens namn lönar det sig också att tänka på hur man uttrycker sig och vilken bild av föreningen man ger.

Fundera också över när på dygnet det är bäst att publicera. När använder målgruppen sina sociala medier? Om man har satsat mycket resurser på ett evenemang är det också värt att satsa lite pengar på marknadsföringen, till exempel betalda inlägg på Facebook eller Instagram för att nå publik som inte redan följer ens konton.

Julia Olin har anlitats inom flera olika projekt för att hjälpa föreningar med kommunikation och marknadsföring på sociala medier. Nedan följer några tips från hennes presentation "Föreningarnas synlighet på sociala medier".

Tips för sociala medier:

- **Vem är ni?** Vad är föreningens målsättning, vad vill man göra? Det är också bra att tänka på varför man gör någonting och lyfta fram det.
- **Vem vill ni nå?** Vem är målgruppen? Måla gärna upp en bild av vem ni vänder er till eftersom man då kommunicerar mer konsekvent.
- **Var på social media finns målgruppen?** Finns målgruppen på Facebook, Instagram, Tiktok eller någon helt annanstans?
- **Hur skapar vi tilltalande innehåll?** Eget material uppfattas som mer genuint och lockande. Kanske någon kan tänka på att ta lite extra mycket bilder ibland som sin huvuduppgift så finns det för en tid framåt? Varierande innehåll lockar, både evenemang och vardag är bra att visa upp.
- **Hur skapar vi engagemang?** Väck känslor och lyft fram människorna inom föreningen. Då skapas en personligare kontakt när man får ansikten på personer i föreningen. Se också till att all info finns med i marknadsföringen för ett evenemang, samt vem man kan ta kontakt med ifall det ändå finns frågor. Uppmuntra till att vara i kontakt med föreningen så att varenda som läser känner att just den personen är önskad.

Utvecklas vidare genom att:

- **Göra en årsklocka.** Välj vilka datum som är viktiga för er förening och satsa lite extra kring det. Är det midsommar eller kanelbullens dag har ingen betydelse.
- **Välja teman för inlägg.** Till vanliga teman hör att inspirera följare eller att lägga upp informativa inlägg.
- **Skapa en grafisk profil.** Använd alltid liknande färger, fonter och uttryckssätt så att folk vet att det hänger ihop med just er förening.
- **Sätta lite tid på att hitta och lära er användbara appar.** Handlar det om att tidsinställa inlägg eller verktyg för grafisk design?
- **Utvärdera.** Be någon utomstående att analysera och se vad de får för känsla och vad de kanske saknar. Det är lätt att bli hemmablind.

SOCIALA MEDIER

4. Slutsatser av projektet

I det här avslutande kapitlet sammanfattar vi slutsatserna av projektet Unga har ordet. Vi behandlar resultaten av enkäten, en del av de utmaningar som föreningarna möter då de försöker få nya medlemmar och genomföra olika typer av verksamhet, samt hur man kan överkomma dem.

Hörande av unga

Målet med projektet Unga har ordet var att göra ungdomarna mer delaktiga i föreningsverksamheten och ge dem möjlighet att påverka vilken verksamhet som ordnas i föreningarna. Tanken var inte att tvinga in ungdomarna i föreningens styrelse eller andra organ, utan att istället ge dem ett enkelt forum för påverkan utan krav på motprestation.

Efter en diskussion om fördelarna och nackdelarna med olika metoder, valde vi att skapa en enkät som föreningarna kan använda sig av för att undersöka ungdomarnas intressen och önskemål på verksamheten i föreningen. Enkäten kan fyllas i både digitalt och på papper och har fördelen att ungdomarna kan och får vara anonyma. Det är enkelt att skräddarsy enkäten enligt föreningarnas egna behov och preferenser och att sammanställa de inkomna resultaten. Enkäten ger också möjligheten till både färdiga svarsalternativ och öppna frågor.

En öppen diskussion kan ibland vara mer lämplig, speciellt i mindre grupper och om deltagarna känner sig bekväma. En gruppdiskussion kan dock upplevas som hämmande för deltagare som är blyga och inte vill eller vågar uttrycka sina åsikter i grupp. Då går man lätt miste om deras åsikter. Under projektet kombinerades ibland enkäten med diskussion i mindre grupper när det passade och gav ett mervärde.

Tips!

Ibland kan det kännas lättare att prata medan man gör något tillsammans, till exempel lagar mat, istället för att ha ett diskussionstillfälle som enda mål.

I "Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2022" som utfördes av tankesmedjan Magma ansåg 73 procent av de svarande att det är viktigt att det finns verksamhet som ordnas specifikt för ungdomar (t.ex. via ungdomsgård) och 66 procent tyckte att det är viktigt att unga deltar i politisk påverkan och beslutsfattande.

Som nämnts tidigare gör möjligheten att påverka verksamheten dessutom att motivationen att delta ökar och engagemang föds. Genom att använda sig av enkäten för att undersöka ungdomarnas intressen och önskemål ökar kontakten och förståelsen mellan föreningen och de unga.

Sammanfattning av enkätsvaren

I enkäten som skapades inom projektet Unga har ordet finns det både frågor med färdiga svarsalternativ och öppna frågor. Frågorna behandlar vilken typ av aktiviteter som skulle intressera de svarande, vilka kommunikationskanaler (främst informationskanaler) som ungdomarna föredrar och vilka praktiska aspekter som påverkar ens val att delta i ett evenemang. Några frågor rör vilken inverkan tidpunkten och vilka som deltar har och ifall man själv skulle vilja vara med och ordna något eller hellre är med som endast deltagare i föreningens verksamhet.

Då svaren sammanställdes hade totalt 123 ungdomar svarat på enkäten under sammanlagt 11 olika föreningsevenemang i Österbotten och Åboland. Ungefär hälften av de svarande (52 procent) har deltagit tidigare i föreningens verksamhet.

Drygt hälften av de svarande har fått information om evenemanget av vänner (55,8 procent). Många har också fått info i skolan (23,9 procent) eller på sociala medier (Instagram 21,2 procent och Facebook 16,8 procent). På den öppna frågan om varifrån de önskar få information om ungdomsevenemang i framtiden saknas vänner bland svaren, men i övrigt motsvarar önskemålen hur de har fått info.

I omröstningen kring olika verksamhetsförslag var flest ungdomar intresserade av att delta i en gruppresa med aktivitet som t.ex. paintball, lazer tag, bowling eller äventyrsbana (56,6 procent). Näst flest röster fick alternativet spelkväll med sällskapsspel (51,5 procent) tätt följt av någon form av matlagning (43,4 procent). Andra populära alternativ var en turnering i t.ex. biljard eller poker (28,3 procent), ungdomscafé (29,3 procent) och LAN (31,3 procent). Bland de svarandes egna förslag finns bland annat bubbelfotboll, fiske, ridning, luftgevärsskytte, paddling, teaterverksamhet, besök till nöjespark, slalomresa, ungdomsrum och filmkväll.

De flesta vill delta i verksamheten varje vecka (44,3 procent), medan färre valde alternativen en gång i månaden (30,2 procent) och mer sällan (24,5 procent). Den bästa tidpunkten för ungdomsverksamheten är enligt de svarande fredag- och lördagkvällar.

Här syns en liten skillnad mellan landskapen. I Åboland var det ganska jämnt mellan dem som ville delta varje vecka och dem som ville delta mer sällan, medan det i Österbotten var betydligt fler som ville delta varje vecka. I Österbotten fick också alternativet Ungdomscafé/ungdomsrum betydligt fler röster än i Åboland. Detta förklaras delvis av att det på landsbygden i Österbotten finns en större tradition av föreningshus som fungerar som ungdomsgårdar än i Åboland. Inom projektet deltog föreningar i Pargas och på Kimitoön från Åboland, och på båda ställena finns det redan fungerande ungdomsgårdar i kommunal regi vilket minskar på behovet av att föreningarna fyller den funktionen.

Förutom programmet påverkas ungdomarnas beslut att delta i ett evenemang mest av om deras kompisar deltar (78 procent). Knappt hälften säger att deras beslut att delta påverkas positivt om det finns mat eller snacks till försäljning (43 procent). Också möjligheten att påverka utrymmets inredning (23 procent), musik (18 procent), tidpunkt (12 procent) och program (6 procent) har viss betydelse för de ungas beslut att delta.

Några av dem som svarade på enkäten skulle själva vilja hjälpa till med att planera och ordna verksamhet, men de flesta ville endast delta i det som ordnas av föreningen.

I enkäten frågade vi också efter hur ungdomarna vill påverka verksamheten i framtiden, och över två tredjedelar av de svarande föredrog då enkäten (68,4 procent). Näst flest röster fick alternativet att påverka genom omröstningar på sociala medier (35,7 procent). Diskussionstillfälle under ungdomskvällar (19,4 procent), direktkontakt med föreningen (10,2 procent) och en anonym förslagslåda (13,3 procent) fick betydligt färre röster.

Utmaningar och lösningar

Föreningarna som har deltagit i projektet har stött på liknande utmaningar i sin verksamhet. En del av utmaningarna har de lyckats överkomma och hitta lösningar för medan andra kräver ett längre målinriktat arbete. Här har vi samlat några av föreningarnas utmaningar och förslag till lösningar.

Hur får man folk till ett föreningshus som ligger avsidet?

En regelbunden verksamhet i föreningshuset gör att det blir mer känt och att den mentala tröskeln att ta sig dit blir lägre. All föreningsverksamhet kanske ändå inte behöver ske där, en del saker kanske kan ordnas på andra ställen? Genom att uppmärksamma föreningen i andra sammanhang kan det också locka folk till föreningshuset i ett senare skede. Fundera också över vad som efterfrågas, om det verkligen är något man är intresserad av är tröskeln ofta lägre att åka längre.

Om programmet riktas till ungdomar är det speciellt viktigt att tänka på avstånden och transportmöjligheterna. För unga som kanske varken har tillgång till bil eller moped blir avstånden ofta avgörande för om man kan delta eller inte. Speciellt på landsbygden där lokaltrafiken ofta är sämre. Hur kan man överkomma detta problem? Finns det möjlighet att erbjuda busstransport mot en avgift till större ungdomsevenemang eller att kanske ordna samåkning till mindre verksamheter?

Om avstånden är för långa och oöverkomliga för ungdomarna spelar det ingen roll hur bra evenemanget och programmet som erbjuds är. En förening som deltog i projektet ordnade en ungdomskonsert och för att öka möjligheten för att alla i nejden skulle kunna delta hade föreningen sökt och fått bidrag för att ordna busstransport till och från evenemanget.

Hur når man ungdomar med verksamheten?

Oavsett vilken typ av verksamhet föreningen ordnar är det bra att fundera på två frågor: finns det efterfrågan av denna typ av verksamhet och hur sprids information om den?

Är det som ordnas verkligen något som det finns intresse för eller gör man det bara av gammal vana eller tradition? Börja med att undersöka vad som efterfrågas och försök att skapa verksamhet utgående från det, då är chansen också större att man får deltagare. Är det till exempel bara ett utrymme för att samlas som de unga är intresserade av eller är det något konkret program de vill ha?

Utöver marknadsföring på sociala medier lönar det sig att söka upp ungdomarna där de redan finns för att sprida info om föreningens verksamhet. Besök till exempel skolor för att presentera föreningens ungdomsverksamhet och ge ungdomarna möjlighet att påverka och komma med önskemål på verksamheten.

Finns det redan en ungdomsgård eller annan fritidsverksamhet där ungdomarna samlas? Undersök möjligheten att besöka dem där för att berätta om verksamheten. Ta kontakt med kommunens fritidsledare eller andra föreningar och diskutera möjligheten till samarbete.

Under de senaste åren har mobila ungdomsgårdar blivit populära för uppsökande ungdomsverksamhet. Finns det möjlighet att få besök av en sådan till föreningshuset och kanske ordna något gemensamt program för ungdomarna för att locka flera och nå ut med verksamheten? Under projektet ordnades ett LAN i ett föreningshus. Evenemanget besöktes av en ungdomsarbetsledare med en husbil som gjorts om till en mobil ungdomsgård. Med hjälp av den mobila ungdomsgården kunde flera ungdomar ta sig till evenemanget och de hade också möjlighet att övernatta i husbilen.

Dialog med målgruppen är viktigt! En så liten sak som tidpunkten för ett evenemang kan ha stor betydelse. Då en av de medverkande föreningarna i projektet först ordnade en ungdomskväll vid föreningshuset hade de inte diskuterat tidpunkten med ungdomarna. Tillfället krockade med annat program och ingen dök upp på ungdomskvällen. Inför det andra försöket bestämdes datumet tillsammans med ungdomarna och det blev en lyckad kväll med många deltagare.

Hur kommer man ur en ond cirkel där ingen kommer på evenemang och styrelsen tappar lusten att ordna saker?

Vad beror det på att ingen kommer på evenemangen? Motsvarar verksamheten det som allmänheten efterfrågar, eller ordnar man evenemangen av gammal vana eller helt i blindo? När informationen om verksamheten fram till de tänkta mottagarna? Eller är orsaken någon helt annan? Fundera också över vad syfte med verksamheten är. Är det att skapa gemenskap, vinst eller både och? Och hur mäter ni om ni uppnått målen med verksamheten?

Antalet deltagare är inte det enda som räknas då man avgör om verksamheten är lyckad eller inte. För de som deltar kan det vara väldigt värdefullt, även om de till antalet kanske inte är så många. Styrelsen och övriga som ordnar verksamheten ska också själva känna att det är roligt att vara med och ordna, de gör inte bara saker för andras skull utan också för sin egen. Målsättningen borde vara gemenskap och glädje för alla.

När man ordnar något i en förening är den personliga kontakten viktig vid marknadsföringen. Folk deltar med större sannolikhet om någon av arrangörerna personligen tipsar om evenemanget och bjuder med en. Om alla medarrangörer tänker på detta och gör en liten extra ansträngning för att bjuda in folk så kan det hända att man plötsligt har några fler än man hade tänkt. Ett exempel på detta är en förening som deltog i projektet. Där lät man de ungdomar som redan var aktiva inom föreningen ta kontakt med några andra unga och tillsammans kunde de ordna laser tag för högstadiel elever.

Om styrelsen har tappat lusten är det kanske läge för att testa på ett verktyg för föreningsutveckling. Gör ett studiebesök till en inspirerande förening, ordna rekreativdag eller ta in nytt folk med nya idéer till gruppen. Våga testa något nytt och undersök vad som efterfrågas.

Hur ska man veta vad som efterfrågas? Hur vågar man testa något nytt?

Fråga medlemmarna eller allmänheten vad som önskas! Istället för att hitta på och ordna verksamhet i blindo, för en dialog med de tänkta deltagarna. Dela ut enkäter i postlådor eller på torg om föreningens verksamhet, genomför omröstningar på sociala medier, gör det till en tävling och belöna den som kommer på den bästa evenemangsidén eller bjud in allmänheten till ett diskussionstillfälle där man har möjlighet att påverka verksamheten. Oavsett vilket sätt man väljer är det viktigt att man är öppen för alla åsikter och förslag.

Våga testa något nytt! Ordnar ni era föreningsevenemang bara av gammal vana eller tradition? Är det dags att byta ut påskbrasan och julmarknaden till något nytt? Men till vad? Förutom att undersöka vad som efterfrågas är ett bra alternativ att se på vad andra gör och ta modell. Stjäl idéer! Det är helt onödigt att uppfinna hjulet på nytt. Se er omkring och undersök vilken typ av verksamhet som motsvarande föreningar ordnar. Finns det något roligt som någon annan förening har testat? Det kan vara allt från att hänga korb i ett träd som motionärerna i skidspåret sedan kan plocka ner och grilla under en friluftsdag till att ordna middagsbjudningar i stil med tv-programmet Halv åtta hos mig. De flesta föreningar finns idag på sociala media så det är enkelt att hitta information om dem och deras verksamhet för att få inspiration till nya evenemang.

Problem med bråk och förstörelse under ungdomsverksamhet.

En del föreningar har vittnat om problem med bråk och förstörelse under verksamhet som ordnats för ungdomar. Risken finns alltid att det uppstår konflikter eller problem då människor samlas, och den är ofta större när det gäller ungdomar som vill testa gränser. Det viktiga är att man inte låter risken avskräcka en från att ordna ungdomsverksamhet, utan att man istället vidtar förebyggande åtgärder och förbereder sig på hur man ska agera i olika situationer.

Ett första steg är att ha tydliga ordningsregler som är kända för alla som deltar. Kom gärna överens om reglerna tillsammans med ungdomarna så att de känner att de kan påverka dem. Om det finns regler för vad som är tillåtet och inte är det lättare att kunna påvisa när de bryts och att vidta åtgärder. För att kunna kontrollera att reglerna följs behövs också någon som övervakar verksamheten. En vuxens närvaro skapar både trygghet och säkerhet för ungdomsverksamheten.

Det är också bra att på förhand fundera över vilka konsekvenser det ska få om man bryter mot reglerna. När får man exempelvis en varning och när kan man bli portad från verksamheten? Kollektiv bestraffning bör undvikas så långt det går, men ibland kan till exempel en tillfällig stängning av ett ungdomsrum vara enda lösningen om man inte hittar den skyldige till fortsatt skadegörelse.

Ett sätt att få ungdomarna att värdesätta och ta hand om till exempel utrymmena för ungdomsverksamheten är att låta dem själva få påverka utformningen av dem och delta i förverkligandet. Om man själv varit med och målat ungdomsrummet eller samlat in pengar till en ny tv, är chansen ofta mindre att man vill förstöra det.

Bråk och skadegörelse är ofta också en reaktion på brist på vettig sysselsättning. Om föreningen kan erbjuda intressanta alternativ finns det kanske möjlighet att minska de negativa uttrycken.

Brist på övervakare för ungdomsverksamheten.

Ofta hamnar det på föreningens styrelse eller andra eldsjälar i föreningen att sköta om övervakningen av ungdomsverksamheten. Men om verksamheten ordnas ofta och styrelsen har mycket annat på sin lista blir det lätt brist på övervakare.

En möjlighet är att kontakta föräldrarna till de ungdomar som deltar i verksamheten och höra om någon av dem kunde tänka sig att ställa upp som övervakare någon gång. Detta kan med fördel göras i samarbete med skolan eller genom kontakt med en Hem och skola-förening.

Ju fler övervakare som delar på ansvaret desto färre gånger behöver varje person ställa upp. Gör upp en lista med datum över kommande evenemang/tillfällen för ungdomsverksamhet och låt föräldrarna och andra vuxna anmäla sitt intresse. Kom ihåg att ge tydlig information åt nya övervakare och se alltid till att det alltid finns någon med erfarenhet på plats som kan introducera nya övervakare vid det första tillfället. Undersök möjligheten att samarbeta med andra föreningar, kommunens eller kyrkans fritidsledare för att dela på ansvaret.

Om föreningen ofta ordnar regelbunden ungdomsverksamhet och det inte räcker med egna frivilliga övervakare och eventuella föräldrar, finns det kanske möjlighet att anställa någon. En ung vuxen skulle kanske vara intresserad av uppdraget i utbyte mot en liten ersättning?

Hur ska man finansiera verksamheten?

Utöver medlemsavgifter och intäkter från inträden och försäljning finansierar de flesta föreningar sin verksamhet med bidrag av olika slag. Det finns en hel del bidrag och stöd som föreningar kan söka, men det kan vara svårt att veta var man ska börja som ny sökande. På adressen fyrc.fi finns de allra flesta bidrag och stipendier i Svenskfinland listade. På SÖU:s hemsida, sou.fi, finns en mer överskådlig årsklocka med olika bidrag för föreningar med korta beskrivningar av syftet med respektive bidrag.

En av de största bidragsgivarna för föreningar är Svenska kulturfonden som ger både verksamhets- och projektbidrag till föreningar. Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne ger specifikt bidrag för barn- och ungdomsverksamhet. Många kommuner ger också verksamhetsbidrag och/eller driftsbidrag till lokala föreningar. Regionala sparbanksstiftelser, Leader-grupper och lokala samfundigheter kan ge bidrag till både verksamhet och renoveringsprojekt. Renoveringsbidrag för föreningshus kan sökas från både Svenska kulturfonden och Finlands hembygdsförbund. Även lokala företag kan ibland bidra med sponsring till föreningar.

Unga har ordet

Samarbetsprojektet Unga har ordet genomfördes under år 2022 av Åbolands Ungdomsförbund och Svenska Österbottens Ungdomsförbund med Regionförvaltningsverket som huvudfinansiär och med bidrag från Svenska kulturfonden och Konstsamfundet.

Syftet med projektet var att hjälpa lokala föreningar i Österbotten och Åboland att ordna verksamhet för unga utgående från ungdomarnas egna önskemål. Målet har varit att lyssna på de unga och ge dem ett enkelt forum för påverkan som inte strävar till att välja in dem i föreningens styrelse.

I den här handboken har projektledarna Malin Andtbacka och Nora Möller samlat konkreta tips och råd för hur man engagerar föreningsaktiva och ungdomar i verksamheten, samt hur man kan göra det enklare och mera lockande att delta i föreningsverksamhet. Handboken fungerar samtidigt som en sammanfattning av projektet och dess slutsatser.

Målet med projektet var att göra ungdomar mer delaktiga och hörda i den lokala föreningsverksamheten. Både föreningar, aktiva medlemmar och ungdomar har nytta av en fungerande dialog och verktyg för att möta varandra. Förhoppningen är att inte bara deltagarna i projektet utan även andra som tar del av den här handboken ska bli inspirerade att utveckla föreningsverksamheten för att engagera fler medlemmar, både unga och äldre.

UNGA!
HAR ORDET

SÖU
Svenska Österbottens Ungdomsförbund

ÅBOLANDS UNGDOMSFÖRBUND

 Regionförvaltningsverket

**KONST
SAMFUNDET**

 Svenska
kulturfonden